COMPLEXUL MUZEAL DE ȘTIINȚELE NATURII
„IOAN BORCEA" — BACĂU

STUDII ȘI COMUNICĂRI 1980 — 1993 | 309 — 313

BOMBINAE (APIDAE, APOIDEA, HIMENOPTERA) DIN JUDEȚUL BACĂU ȘI DIN CÂTEVA ZONE COLINARE ALE ȚĂRII

DINU PARASCHIVESCU, ARISTIȚA GOAGĂ

În lucrarea de față prezentăm un studiu asupra bombinelor colectate în perioada 7.08.1974 — 22.08.1991 din 18 localități de pe teritoriul județului Bacău și din alte 6 localități ce aparțin reliefului colinar din România : Covasna, Brusturet, Roman, Herculane, L. Roșu, Băneasa.

Precizăm că primele lucrări publicate în țara noastră au fost cele ale lui KNECHTEL care a descris speciile genului *Bombus* și *Psithyrus* sub aspect taxonomic și formele lor cromatice pentru unele specii cuprinse în volumul de FAUNĂ. (2).

Alte contribuții asupra bombinelor din România au fost aduse de W. KNECHTEL și D. PARASCHIVESCU (3), apoi, D. PARASCHIVESCU și C. RAICEV — ARCAȘU (4), SIMONA FESCI (1).

Dacă aspectele taxonomice au fost bine tratate de autorii respectivi există totuși suficiente lacune privind studiul aspectelor ecologice și etologice ale acestor insecte sociale. Însăși literatura de specialitate, pe plan mondial este deficitară în acest sens.

Material și metode de lucru

Colectările de materiale și datele ecologice s-au efectuat în zone colinare ale județuului Bacău, îndeosebi, în localitățile : Bacău, Bereşti-Tazlău, Brusturoasa, Bîlca, Coțofănești, Dospinești, Helegiu, Hemeiuși, Oituz Onești, Plopana Răchitoasa, C. Runc, Racova, Scutaru, Slănic Moldova, Valea Seacă, Urechești.

Materialul s-a colectat cu fileul entomologic de pe flora spontană în localitățile amintite, fiind condiționate în cloroform. Ulterior au fost determinate după fascicula de faună a lui KNECHTEL (2), folosindu-ne și de colecția de BOMBINAE a lui KNECHTEL și D. PARASCHIVESCU de la Institutul de Biologie al Acdemiei Române.

Rezultate și discuții

Materialul, însumează un număr de 365 de exemplare colectate, ce aparțin la un număr de 7 specii din genul Bombus după cum urmează :

Bombus (Terrestribombus) terrestris L.
Bombus (Agrobombus) agrorum Fabr.
Bombus (Protobombus) pyreneus Pérez
Bombus (Alpigenobombus) mastrucatus Gerstäcker

Bombus (Pomobombus) pomorum Panzer
Bombus (Agrobombus) (dechamellus) ruderarius Müller
Bombus (Pomobombus) elegans Seitl.

Din numărul total de 365 exemplare colectate, 293 aparţin speciei *Bombus (Terrestribombus) terrestris* L., într-un procent de 80,27 % urmează apoi *Bombus (Agrobombus) agrorum* în procent de 6,84 %, *Bombus (Protobombus) pyreneus* 4,10%, *Bombus (Alpigenobombus) mastrucatus* 5,47%, *Bombus (Pomobombus) pomorum*, 1.09 % *Bombus (Agrobombus) ruderarius* 1,91 %, *Bombus (Pomobombus) elegans* 0,27 %.

Referitor la repartiţia pe altitudine a acestor specii menţionăm că *Bombus (Terrestribombus) terrestris* L. este răspândit în egală măsură atât în localităţile de şes (Bacău, Buhuşi, Hemeiuşi), în zona colinară (Plopana, Răchitoasa) cât şi în cele de munte (Slănic, Brusturoasa, L. Roşu).

Specie euromediteraneană are aria geografică în toată Europa meridională şi centrală, Africa de nord şi Asia Mică. În ţara noastră este o specie foarte comună fiind găsită în Delta Dunării şi în toate zonele forestiere, începând cu zona stepei până în zona coniferelor, mai frecventă în zona stepei cu păduri de stejar. În zona coniferelor este semnalată până la altitudinea de 1 000 m.

Bombus (Agrobombus) agrorum Fabr. este o specie holeuro-siberiană. Aria gleografică se întinde peste întreaga Europă până la Kamciatka.

În ţara noastră este una dintre cele mai comune specii ale g. Bombus — tipic hilofilă, lipseşte în zona stepelor, este mai rară în zona stepei cu păduri şi mai frecventă în zonele forestiere superioare adică în regiunile cu o umiditate relativ mare. În zona alpină este mai rară.

Bombus (Protobombus) pomorum Panzer — specie montană, în Europa fiind frecventă în munţii Pirinei, Alpi, Caucaz. În ţara noastră o întâlnim în munţii Carpaţi, coboară până la altitudinea de 1400 m.

Bombus (Alpigenobombus) mastrucatus Gerstäcker — specie montană colectată de pe Carduus sp. şi Dahlia sp. În România este foarte frecventă în zona coniferelor şi în zona alpină, noi le-am identificat în zone cu altitudini mai joase ca: Brusturoasa, Brusturet, Roman, Bîlca, Racova, L. Roşu, Helegiu, Dospineşti.

Bombus (Pomobombus) pomorum Panzer — specie holeurosiberiană cu un areal larg de răspândire în Europa Centrală până în Siberia cu o repartiţie redusă pe teritoriul Angliei. Ajunge până la altitudinea de 1600—1900 m. În ţara noastră a fost identificat în zona Sucevei, Bucureştiului, Sighişoara, Cluj.

Bombus (Agrobombus) (dechamellus) ruderarius Müller specie holeurosiberiană cu aria geografică ce se întinde peste întreaga Europă şi Asia de Nord. În Europa Centrală este cea mai frecventă specie de bondari.

În ţara noastră este cunoscută din zonele forestiere începând cu zona stepei până în zona fagului.

Bombus (Pomobombus) pomorum Panzer — specie holeurosiberiană cu un arie geografică ce se întinde din Alpi până în munţii Tatra. Foarte frecventă este în zona Smîrdarului. Concomitent a fost găsită şi în zonele de şes ale ţării.

CONCLUZII

1. Pe un material de 365 exemplare de Bombinae s-au identificat un număr de 7 specii după cum urmează: *Bombus (Terrestribombus) terrestris, B. (Pomobombus) pomorum Panzer, B. (Protobombus) pyrenaeus, B. (Agrobombus) agrorum* Fabr., *B. (Agrobombus) (dechamellus) ruderarius, B. (Pomobombus) elegans; B. (Alpigenobombus) mastrucatus.*

2. Majoritatea materialului provine dintr-un număr de 18 localităţi din judeţul Bacău cu zone de altitudine variabilă între 400—800 m (Slănic Moldova) deci atât în zona colinară cât şi în zona montană a judeţului Bacău.

SPECII DE BOMBINAE	Bacău	Plopana	Buhuși	Scutaru	Slănic — Bc.	Onești	Covasna	Brusturoasa	Bănească — București	Codrul — Rune	Brusturet Dimbovic	Roman	Răchitoasa	Bilca	Racova	Herculane	Lacul Roșu	Dospinești	Helegiu	Oituz	Hemeiuși	Valea Seacă	Cotofănești	Berești-Tazlău
1. BOMBUS (TERRESTRI BOMBUS) terrestris	15	—	1	32	82	7	1	1	13	—	14	54	1	11	31	—	—	—	25	1	3	1	1	1
2. BOMBUS (AGROBOMBUS) agrorum	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	1	—	1	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—
3. BOMBUS (ALPIGENOBOMBUS) mastrucatus	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	3	—	1	6	—	1	1	1	—	2	—	—	—
4. BOMBUS (PRATOBOMBUS) pyrenaeus	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	6	1	—	1	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—
5. BOMBUS (POMOBOMBUS) pomorum	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—
6. BOMBUS (AGROBOMBUS) dechamellus ruderarius	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	1	—	—	—
7. BOMBUS (POMOBOMBUS) elegans	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—

Fig. 28. Tabel cu speciile de BOMBINAE din zonele studiate

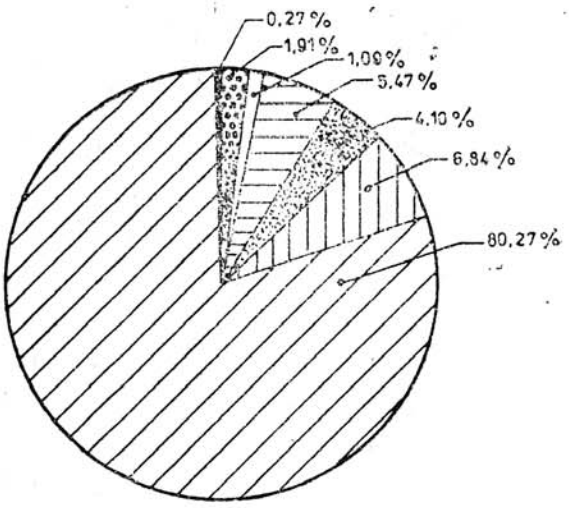

FIGURA 2

Specii de BOMBINAE din zonele studiate

LEGENDA

BOMBUS (POMOBOMBUS) ELEGANS - Seitl.

BOMBUS (AGROBOMBUS) DECHAMELLUS RUDERARIUS-Muller

BOMBUS (POMOBOMBUS) POMORUM -Ponzer

BOMBUS (ALPIGENOBOMBUS) MASTRUCATUS -Gerstaeker

BOMBUS (PRATOBOMBUS) PYRAENUS - Perez

BOMBUS (AGROBOMBUS) AGRARUM - Fabr.

BOMBUS (TERRESTRIBOMBU TERRESTRIS -L.

BOMBINAE DU DEPARTAMENT DE BACĂU ET DE QUELQUES EUTRES RÉGIONS DE COLLINE DU PAYS

RESUMÉ

La matériel présenté dans cet ouvrage a été ramassé de 18 localités du département de Bacău et de 6 autres localités au relief de colline de notre pays, depuis la 7.08.1974 jusqu'au 2.08.1991. Les 365 exemplaire investignes appartenant au genre 13 sont compries en 7 espéces.

La présentation cyclogrammique des espéces (fig. 2) montre que l'espéces Bombus (Terrestribombus) terrestris est dominante.

BIBLIOGRAFIE

1. SIMONA FESCI — Contribuţii la zoogeografia lui *PRATOBOMBUS HAEMATURUS* în România cu privire specială asupra unui biotop din munţii Măcinului (DOBROGEA) — sub tipar.
2. W. K. KNECHTEL — *HYMENOPTERA sub familia APINAE FAUNA REPUBLICII POPULARE ROMÂNE* Insecta vol. IX, fasc. 1, 1—111, 1955.
3. W. K. KNECHTEL şi D. PARASCHIVESCU — *BOMBINAE (APIDAE, APOIDEA, HYMENOPTERA)* de la SÎNGEORZ-BĂI (r. NĂSĂUD) şi formele lor cromatice Comunicările Academiei Republicii Populare Române nr. 7, tom., XII, 1962, Lucrare publicată în şedinţa din 27 martie 1962.
4. D. PARASCHIVESCU şi CR. RAICEV-ARCAŞU — Fauna de BOMBINAE din împrejurimile ORADIEI ; NYMPHAEA, V, 411-415, Oradea, 1977.
5. B. PITTIONI — Die Hummeln und Schmarotzerhummeln der Balkan-Holbinseln, Mitt. Königl, Naturwiss, Inst. Sofia, XII, 49—115, 1939.
6. O. SCHMIEDEKNECHT — Die Hymenopteren nord und Mitteleuropas, Jena, 1930.